

Gratulálunk! Bis 120!

90. születésnapján köszöntöttük Nagy Etelkát a Shalom klub februári összejövetelén.

Széder este

A Komáromi Zsidó Hitközség idén is megrendezni hagyományos széder estét, melyre **2017. április 10-én, hétfőn (I. széder) 18:00-tól** kerül sor a Menházban Riszovannij Mihály vezetésével. A kóser vacsora ára 4 EUR. Jelentkezni 2017. április 4-ig lehet a kile@menhaz.sk címen vagy a 7731-224-es telefonszámon. ■

Purim és a zsidó humor

A Komáromi Zsidó Hitközség Shalom Klubja ezúton hív meg minden érdeklődőt purimi ünnepségére, melyre **2017. március 12-én, vasárnap 14:30-kor** kerül sor a Menházban.

Program:

- Megila olvasás Dávid Adrival
- Egyik legvidámabb ünnepünkön előadás a zsidó humorról Papp Richárd-dal
- Jelmezszereny és tombola (a jelmezben érkező vendégek ajándékot kapnak)
- Purimi finomságok
- Gyermekprogram

A program mindenki számára nyitott, az érdeklődőket szeretettel várjuk! ■

Régi komáromi Purim, Wilhelm Parnes Agnes gyűjteményéből

Szerkesztői gondolatok

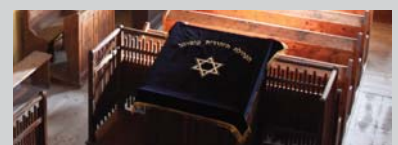
Tizenöt évvel ezelőtt érett meg a helyzet arra, hogy a Hitközségi Híradó hivatalosan bejegyzett újsággá váljon. Az addigi hobbi-lapból immár nyilvántartott kiadvánnyá fejlődöttünk. A tisztelt Olvasók számára a legszembetűnőbb változás az lehetett akkoriban, hogy a törvényi előírások miatt a lapszámok számozását előről kellett kezdeni. Így történhetett meg, hogy bár összességében a 248. újságot tarthatjuk most kezünkben, az évfolyamszámozásból ez nem tükröződik.

Fussunk hát neki a sokadik, a regisztráció óta tizenötödik évfolyamnak. Töltsék meg az újság hasábjait vidám közösségi hírek a szűkebb és a tágabb régióból, tanuljunk együtt az ősi hagyományokról, idézzük fel együtt a múltat, számoljunk be a jelen történéseiről és gondolkodjunk közösen a jövőről!

Minden évfolyam kezdete jó alkalom a számvetésre, egyben az újratervezés, a megújulást is jelenti. Mint az 1996-os indulás óta mindig, ezúttal is hívjuk Önöket, kapcsolódjanak be az egyetlen rendszeresen megjelenő, kétnyelvű, nyomtatott, szlovákiai zsidó újság szerkesztésébe! Cikkeiket, beszámolóikat, képeiket és üzeneteiket a kile@menhaz.sk címre várjuk.

Kezdjünk hát neki, induljon a XV. regisztrált évfolyam! ■

PA

Januári jubileumok

Kerek jubileumot ünnepeltek: Nagyné Strasser Etelka, Ádlerne Raab Éva, Szépné Raab Ágnes, MUDr. Jarossová Judita, Scheiner Péter (Zürich), Boček Peter (Kassa). Minden ünnepeltnek gratulálunk. Mazl Tov! Bis 120!

Szintén januárban ünnepelte volna 70. születésnapját Pasternák Sándor, aki már több mint 12 éve nincs velünk. Szomorúan emlékezünk rá. ■

Megújult a Menház folyosója

Januárban jelentős fejlesztések zajlottak a Menházban. A rossz állapotban levő folyosón új álmennyezet és világítás készült, megújult a riasztó- és a kamerarendszer. A vizes falakat speciális vakolattal látták el. Látványos változás, hogy eltűntek a lógó vezetékek, ezzel a mai kor követelményeinek megfelelő újabb terekkel lettünk gazdagabbak. A munkákat Kollár Zoltán koordinálta. Februárban a Wallenstein Zoltán terem rekonstrukciójával folytatjuk a Menház megújítását. ■

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

2008. január 1-től támogatását az alábbi bankszámlaszámokra küldheti (támogatás személyesen a KZSH titkárságán és csekken is lehetséges):

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

A KZSH címe: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno vagy

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Köszönjük!

Magyarországi olvasóink figyelmébe: Kedves Olvasónk!

Kérjük, hogy az egyházaknak adható személyi jövedelemadója 1 százalékát a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége részére ajánlja fel a 0358-as technikai számon. A MAZSIHISZ rendszeresen támogatja a KZSH munkáját!

Külföldi olvasóink figyelmébe: Támogathat már Paypalon keresztül is!

A Komáromi Zsidó Hitközség megnyitotta Paypal számláját, adományait az alábbi címre küldhetik: help@menhaz.sk

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő** – séfredaktor: Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak** – spolupracovníci: Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Vadász Magda (Budapest), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomtatás** – tlač: Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám:** EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO:** 34073400. Alapítva 5756-ban. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

Faliújság

rövid hírek

✦ A HH-t, a Shalom klubot és a KZSH-t támogatták: Wohlstein Sándor (Pozsony), Zusková Tamara (Děčín), Šajmovičová Zuzana (Pöstyén), Viera Perlová (Komárom), Szokola Mária (Véressomló), Horn Norbert (Palárikovo) és anonimitásukat kérő adományozók. Köszönjük!

✦ Új könyvekkel gazdagodott a Spitzer Béla Kiskönyvtár. Várjuk olvasóinkat!

✦ Véget ért a közfoglalkoztatási program hitközségünkénél. Januártól egy professzionális cég látja el a Menház takarítását.

✦ Tavaszra és nyárra már több csoport bejelentkezett hozzánk látogatóba. Szeretettel várunk minden érdeklődőt!

Nyertes pályázatok

Komárom városától kulturális programjainkra, a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetségétől pedig a Menház felújítására, közösségi és on-line programunkra kaptunk támogatást. Köszönjük! ■

A Shalom klub februári összejövételén jártunk

A Menház újjávarázsolt folyosóján tapasztalt sürgés-forgás jelezte, elindult a Komáromi Zsidó Hitközség 2017-es rendezvénysorozata. A program első felének a Schnitzer Ármin Mikromúzeum adott otthont.

Paszternák Tamás köszöntő szavai után az ENSZ Holokauszt emléknapjának alkalmából két előadást hallgattak meg a jelenlévők. **Bödök Ger-gely**, az egri Eszterházy Károly Egyetem végzős doktorandusza, Magyarország az első világháborúban (hétköznapok, problémák és társadalmi konfliktusok) címmel tartott képanyaggal gazdagon illusztrált beszámolót, majd **Simon Attila**, a Selye János Egyetem Történelem Tanszékének vezetője, a Fórum Intézet igazgatója szólt a felvidéki magyar zsidóság helyzetéről az első bécsi döntés előtt és után. Mindkét előadás nagy sikert aratott a részt-

vevők körében, sok új ismeretet szerezhettek a Komáromból és a régió más településeiről összesereglettek.

A vasárnap délutáni program a Wallenstein Zoltán teremben folytatódott. Elsőként **Pasternák Antal**, a KZsH elnöke köszöntötte **Nagy Etelkát** 90. valamint **Szépné Raab Ágnes**t és testvérét **Adlerné Raab Évát** 70. születésnapjuk alkalmából.

A Tu BiSvát, a Fák újéve ünnepére gyümölcsökkel terített asztalok mellett hangzott el **Miklós Dóra** összefoglalója az ünnep eredetéről és hagyományairól. A hivatalos program zárá-

saként **Rubin Eszter**, a Bagel és a Barhesz című könyvek szerzője Gyümölcskreációk Tu BiSvatra címmel műhelyfoglalkozást tartott. A vidám gyümölcsfigurák nagy sikert arattak a teltházas programon.

Köszönet mindazoknak, akik a szervezésben és a lebonyolításban közreműködtek. ■

PA

MACHAR – tanuljunk közösen a zsidóságról

Online oktatási programunk keretében minden szerdán új filmeket töltünk fel weboldalunkra. Az érdeklődők az alábbi linken regisztrálhatnak: <http://kehreg.com/machar/> A már csatlakott felhasználók a három szemeszter oktatási anyagát az alábbi linkeken érhetik el.

Az elérhető videók listája (folytatás előző számunkból): Szemeszter 1

<http://kehreg.com/machar/modul/>

– **Héber nyelv** (Miklós Dóra)

– **Zsidó ünnepek** – Galántai hagyományok (Hrbáček-Noszek Magdaléna, Židovský kultúrny fenomén v stredoeurópskom kontexte – Fakulta stredoeurópskych štúdií Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre)

– **Židovské kultúrne dedičstvo** – Synagóga v Žiline (Marek Adamov – Konferencia o židovskom kultúrnom dedičstve, BA)

– **Zsidó helytörténet** – Nyitra zsidó lakossága a múltban és ma (Potoková Katarína, Židovský kultúrny fenomén v stredoeurópskom kontexte – Fakulta stredoeurópskych štúdií Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre)

– **Židovské kultúrne dedičstvo** – Židovské kultúrne dedičstvo v Maďarsku (Rudolf Klein – Konferencia o židovskom kultúrnom dedičstve, Bratislava)

– **Židovské kultúrne dedičstvo** – Starostlivosť o židovské pamiatky vo vlastníctve Židovskej náboženskej obci Košice (Peter Schwarz – Konferencia o židovskom kultúrnom dedičstve, Bratislava)

– **Zsidó irányzatok** – Új határok között (Zima András, Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem, OR-ZsE Szabadegyetem – Komárom)

– **Židovské kultúrne dedičstvo** – Židovské kultúrne dedičstvo v Českej republike (Jiří Daníček – Konferencia o židovskom kultúrnom dedičstve, Bratislava)

– **Židovské kultúrne dedičstvo** – Židovské kultúrne dedičstvo na Slovensku (Maroš Borský – Konferencia o židovskom kultúrnom dedičstve, Bratislava)

– **Zsidó hagyomány** – Kóser konyha (Schöner Alfrédné, Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem, OR-ZsE Szabadegyetem – Komárom)

– **Zsidó helytörténet** – Komárom zsidó lakosságának múltja és jelene (Paszternák Tamás – Židovský kultúrny fenomén v stredoeurópskom kontexte – Fakulta stredoeurópskych štúdií Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre) ■

Folytatjuk

Elhunyt Milesova Jelizaveta – Erzsi néni

Másfél évtizeddel ezelőtt elmesélte az életét a HH olvasóinak, onnan tudhattuk meg, hogyan került Kárpátaljáról Komáromba. Romló egészsége miatt ritkán jött

közénk, majd pár éve, mivel nem voltak városunkban közeli hozzátartozói, családja megszervezte, hogy egy budapesti idősek otthonába költözhessen. Szomorúan búcsúztunk Erzsi nénitől. ■

A Hitközségi Híradó szerkesztőinek nevében:

PT

Kémia generációkon át – Kémcső Jenő három látogatása a budapesti Bálint Házban

Tíz évvel ezelőtt kezdtek táncot tanítani fogyatékkal élőknek a Bálint Házban, három éve kézműves foglalkozásokkal is várják a Csupaszíveket.

Hétfő délután Kémcső Jenő (dr. Paszternák András, Tudományos Oktatási Központunk vezetője) látogatott el a Csodák Palotájából a program résztvevőihez, hogy Spatula Sárával (Paszternák-Szendy Barbara, a Bálint Ház programszervezője) közösen kémiai kísérletekkel csaljon mosolyt az arcukra. A háztartásban előforduló anyagokkal elvégzett tudományos bemutatások során a jelenlévők megismerkedhettek a só, a cukor, az olaj, az ecet és a tej rejtett tulajdonságaival. Egyes kísérleteket önállóan végezhetek el a különböző korosztályok kép-

viselői, akiket lenyűgöztek a színes adatok és a látványos folyamatok. A két kémikus munkáját Koltai Sonja segítette. A Csupaszívek hosszan tartó tapsal mondtak köszönetet a rendhagyó foglalkozásért, a program a hagyományos táncszízzel folytatódott Ország József vezetésével.

Utazó kémiai nagykövetünk Kémcső Jenő múlt hét közepén a Bálint Ház Shalom nyugdíjas klubjában vendégeskedett, hogy bemutassa a Csopa SzTK - Szeniorok Tudományos Klubja programunkat az érdeklődőknek. Repper Rita klubvezető meghívására közös kísérletezéssel vártuk a szeniorokat, felelevenítettük a klubtagok Csopa Playbarban tett látogatását. Spatula Sára mellett Koltai Sonja működött közre a rendezvény sikeres lebonyolításában.

Vasárnap egy gyermekprogramra

tért vissza a két kémikus a közösségi házba. A Szarvaska című oktatási élménydélelőttön a legkisebbek mélyedtek el a vegytan ismereteiben, felfedezve a tej, az olaj, a víz, az élesztő és az ételfestékek tudományát. Köszönet a meghívásért Kőszegi Jucinak és Steiner Noéminak, valamint Fehérvári Mercédesznek a foglalkozás során nyújtott segítségért. ■

PA

(A beszámoló eredetileg a Csodák Palotája tudománykommunikációs blogján, a csopamedia.blogspot.hu oldalon jelent meg.)

Kockaland a Bálint Házban

Zsúfolásig megtelt a budapesti Bálint Ház a hanukai programra érkezőkkel, akik a Hanuka Csodaországban című rendezvényen vettek részt. A pincétől az emeletig játékos állomások várták a gyerekeket, akik a feladatok végrehajtásáért pontokat gyűjthettek. Nagy sikere volt a pincében berendezett, sötétben világító attrakciónak és a Makkabeus szabaduló szobának.

A délutánt koncertek és közös gyertyagyújtás színesítette, nem hiányoz-

hatott a óra tánc és a hanukai fánk sem.

A program részeként került sor a Hanukatalizátor Díj átadására, amelylyel a Bálint Ház a közösség szolgálatát kívánja elismerni. Fritz Zsuzsa igazgatónőtől Radnóti Zoltán, budai rabbi a Budapesti Rabbiság igazgatója és a Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár csapata vehette át az elismerést.

A közösségi ház minden generációnak kínál programokat, ha Budapesten járnak, érdemes felkeresni, a Révay utca 16-ot. Az aktuális programkínálatról a www.balintthaz.hu weboldalon tájékozódhatnak. ■

PA

Vezetőségi ülés Tátralomnicon

A Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége vezetősége január végén tartotta ülését Tátralomnicon. A gyűlésen a KZSH-t Paszternák Antal elnök képviselte. A napirendi pontok közt megtárgyalták a 2016-os év beszámolóját, a 2017-es költségvetést és döntöttek az egyes közösségek támogatásáról. A vezetőség foglalkozott kisebb ingatlanügyekkel is. Az alapszabály módosítása a nyári próbálkozás után ezúttal szintén elmaradt. ■

Tóth Emil főkántortól búcsúzunk

A közelmúltban életének 75. évében hosszú betegség után Budapesten elhunyt Tóth Emil, a Rabbiképző

zsinagógájának főkántora, aki többször volt vendégünk, Komáromban a Goldmark Kóruossal, Mártírnapiokon és temetéseken is funkcionált. Kellemes hangját, baráti kérdéseit közösségünkönkről nem feledjük. Emlékét megőrizzük! ■

a Hitközségi Híradó szerkesztői

Elfeledett Soproniak

Beszélgetés Tárkányi Sándorral

Építészeti tanulmányaimat Győrben kezdtem, az egyetemi diplomát a Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Karán szereztem meg. Tanulmányaimat a PTE PMMK Breuer Marcell Doktori Iskola DLA képzésén folytattam 2007 és 2010 között. Győrben építészként, a Széchenyi István Egyetem Épülettervezési Tanszékén óraadóként dolgoztam.

2010 júliusától Sopron történeti belvárosának műemlék-felügyelőjeként érdeklődésem a történeti épületek vizsgálata felé fordult, kutatási területem a soproni Várkerület 19. és 20. századi építés- és társadalomtörténete volt. A doktori fokozatot 2015-ben szereztem meg, építészeti mester munkám az „Elfeledett soproniak – Arcok, sorsok, áldozatok” című, az 1944 előtt Sopronban élt zsidó közösségeket és családokat bemutató kiállítás volt.

Milyen volt a zsidó élet Sopronban a II. világháború előtt?

A XI. századtól Sopronban élt zsidó közösséget a mohácsi vész idején kiűzték a városból, a leszármazottak a Hét Község településeiről csak az 1810-es évektől költözhetek vissza. 1874 és 1876 között épült fel a Templom utcai status quo ante zsinagóga, tíz évvel később mellette a zsidó elemi iskola épülete. Az ortodoxok 1890 és 1891 között építették fel zsinagógájukat a Papréten, a zsinagógától nem messze hitközségi házat létesítettek, ahol az ortodox életvitelt kiszolgáló helyiségek sorát alakították ki. 1930 és 1931 között készült el a Képezde utcában a Zsidó Aggok Háza. Számos zsidó jótékonyági egyesület működött a városban, a hitközségek néhány tagja a város életében meghatározó szerepet töltött be. A Papréten 1917-től jesiva is működött, a fiatalok teadélutánokat, kirándulásokat, évente purimi bálakat rendezett, tehát a II. világháború előtt sokszínű zsidó élet volt a városban.

Kérjük, mutassa be olvasóinknak, milyen tevékenységet végzett a zsidó közösségek múltjának kutatásával kapcsolatban Sopronban?

A soproni zsidó közösség középkori életének, kiűzetésének történetét dr. Pollák Miksa történész rabbi írta meg, főként soproni levéltári források alapján. Könyvében az 1810-es évektől visszatelepülő zsidó közösségekről is írt, egészen 1896-ig. A soproni zsidó

ság 20-ik századi, tragikus történetéről Raab Márton publikált egy kisebb tanulmányt a Soproni Szemlében 1957-ben, Randolph L. Brahm 2007-ben megjelent műve is jó alapot adott a további kutatáshoz.

2011-től kezdtem digitalizálni az 1944 utáni hitközségi iratokat, majd a Soproni Levéltárban főleg egykori zsidó megrendelők, építetők építési engedélyeit, kérelmeit digitalizáltam. 2013-ban, az Elfeledett szomszédaink pápai kiállítás megtekintése után kezdtem kutatni a túlélők és leszármazottaik után, akiktől nagyon sok értékes családi fotót, korabeli dokumentumot, tárgyat kaptam. 2014-ben, a Holokauszt 70. évfordulója alkalmából nyílt meg Sopronban az Elfeledett soproniak – Arcok, sorsok, áldozatok című időszakos kiállítás, az év végére pedig a 45 család és 15 magánszemély több generációig visszanyúló élettörténetét bemutató, kétnyelvű kötet, melyet feleségemmel, dr. Tárkányi Eszterrel közösen írtunk.

Azóta – minisztériumi támogatással – a kiállítást állandóvá alakítottuk és 2016 végére megjelent az Elfeledett soproniak – Családok, tárgyak, hagyományok című kötetem, amely elsősorban a zsidó kultúra és a kiállításon látható közel 150 tárgy bemutatására fókuszál.

Melyek voltak a legérdekesebb felfedezései?

Nagyon megrázó volt szembesülni a túlélők egykori beszámolóival, visszaemlékezéseivel, a korabeli dokumentumokkal, tárgyakkal. Szinte kézzel foghatóvá váltak az egykori történetek, tragédiák. Ugyanakkor a kiállításon bemutatott családok fotói éles kontrasztban állnak az eddig megismert, a borzalmakról publikált fotókkal, hiszen a képekről meglelt apák, mosolygó, büszke édesanyák és sarjadó ifjak, életerős gyermekek néznek ránk. Aki bejött a kiállításra (közel 20.000 látogató), más emberként ment ki, megváltozott a zsidósághoz való viszonya pozitív irányban. A kiállított tárgyak is nagyon felkeltették a látogatók érdeklődését, kíváncsiak voltak a tárgyak funkciójára, használatára, történetére. A második kötet Szociális háló című fejezetében részletesen írok az egykori soproni zsidó jótékonyági egyesületekről, működésükről. Számomra meglepő, hogy milyen erős szociális érzékenység volt a soproni izraelita felekezetek tagjaiban, még a II. világháború idején is.

Milyen tervei vannak a témával kapcsolatban a jövőben?

A soproni és Sopron környéki, 1938. és 1945. közötti embermentés témáját, történetét úgyszintén kutatni szeretném, továbbá az foglalkoztat, hogy hogyan tudnánk a kiállítást még hatékonyabban bekapcsolni a helyi és a Sopron környéki középiskolai történelemoktatás tematikájába.

Mikortól és mely időpontokban látogatható 2017-ben az Elfeledett Soproniak című kiállítás?

2017. április 16-án nyílik újra a kiállítás és október 31-ig lesz látogatható, hétfő kivételével naponta 10.00 és 18.00 óra között.

Hogyan látja a soproni zsidó közösség jelenét és jövőjét?

Sándor Péter hitközségi elnök halála nagy veszteség a közösségnek. Jó vezető, kiváló közszereplő, családapa és férj volt. Jól tudtunk együtt dolgozni, gondolkodni, tervezni. Remélem, hogy az új hitközségi elnökkel is sok sikeres programot tudunk majd megvalósítani. ■

A neológia kutatója a Selye János Egyetemen

Beszélgetés Vajda Károllyal

Budán születtem és nőttem föl. Iskoláimat és részben az egyetemet is Pesten végeztem. Azért csak részben, mert hol a jénai (NDK), hol pedig a heidelbergi egyetemen is folytattam tanulmányokat. Tíz éve Zuglóban élek. Egy fiú (17) és egy lány (14) édesapja vagyok. Feleségem gimnáziumi tanár.

Melyek tudományos munkásságának fő témái?

Tudományos érdeklődésem 1989-re nyúlik vissza. Ekkor ismerkedtem meg Fritz Paepckével, a Heidelbergi Egyetem emeritált professzorával, aki akkortájt a budapesti Eötvös Collégium vendégprofesszoraként tevékenykedett. Szoros munkakapcsolat alakult ki közöttünk, mely Paepcke 1990 februárjában bekövetkezett haláláig tartott. Ő ismertetett meg a hermeneutikával, az értelmezés hagyományos, a monoteista vallások írásértelmezéséből eredő tudományával. Ha a lelki és szellemi szabadság arcot ölt, máig az ő vonásai elevenednek meg bennem. Az egyetem elvégzése után Kulcsár Szabó Ernő akadémikus tanítványa lettem. Nála szereztem Ph.D. fokozatot 2001-ben általános- és összehasonlító irodalomtudományból. Disszertációmát német nyelven írtam. 2012-ben habilitáltam az ELTE-n irodalomtudományból német nyelvű irodalomelméleti alapvetéssel, mely Frankfurtban könyvként is megjelent. Újabban a traumák irodalmi „feldolgozásának” kérdései kötnek le. Főként Paul Celan költészete kapcsán. Ezen belül az emlékező líra és a hagyományos zsidó liturgia kapcsolatai foglalkoztatnak (épp e témába vágó monográfiát írok). Ezen kívül persze folyamatosan különféle irodalom, lét- és értelmezéseméleti kérdések is gyötrőnek. Ez a meglehetősen sokrétű tudományos publikációs tevékenységben is lecsapódik.

Régebben foglalkozik a neológ zsidósággal kapcsolatos kutatásokkal. Milyen területekre terjednek ki ezek?

A neológia kutatása részint saját vallásosságom következménye, részint viszont az „alapító atyák”, a bacheri, goldziheri, kaufmanni, Blau Lajos-i koncepció tudomány- és eszmétörténeti vonzerejéből fakad. Olyan kútfőnek érzem a XIX. század végi, jellemzően magyarországi, Bacher esetében lipotói gyökerű zsidó vallástudományt, melyből a XXI. szá-

zad megújulási kényszerei közepette is lehet meríteni.

Hogyan került a komáromi Selye János Egyetemre? Milyen feladatokat lát el városunkban?

A Selyére rehabilitációmát követően pályáztam. Lévéen többszörös kisebbségi, nagy vonzerőt gyakorolt rám a nemzetiségi egyetem koncepciója. A Selye abból a szempontból is meghatározó élmény a számomra, hogy megismerhettem általa a szlovák felsőoktatás belső működését. Az itteni koncepció egyébként sok szempontból átgondoltabbnak és távlatosabbnak tűnik, mint a magyarországi. A tanítóképzés intézményi keretei pl. jóval szerencsésebbek. Az egyetemen a német szak garantja (szakfelelőse) vagyok. Mint ilyen tudományos projekteket pályázom, egyetemi jegyzeteket írok, tananyagot fejleszték, akkreditációs előkészületeket teszek. Ezek eredményessége érdekében nemzetközi (cseh, lengyel, magyar és német tudósokból álló) migrációkutató csoportot is életre hívtam. A Visegrádi Alap támogatásával már két tudományos konferenciát is tartottunk. Egyet itt Komáromban.

Aktív tagja a budapesti Bet Jehuda zsinagógának. Kérem, mutassa be ezt a közösséget olvasóinknak.

A Bét Jehuda hitközség Darvas István főrabbi vezetésével, a rabbiképző épületén belül, annak szellemiségének megfelelően tevékenykedik. Több nemzedék sokszínű, nyitott, vitális közössége. Meglehetősen erős értelmiségi allűrökkel. Itt különösen is erősen érezhető, hogy a hagyományos zsidóság három pillérén áll, jelesen a sziporkázó szellemességen, a kritikai szarkazmuson és könyörtelen önrónián. Nem hiányzik a „kileből” persze a tradicionalizmus sem. Ez a vallásos zsidót éltető mazochizmustól elvonatkoztathatatlan is lenne. Amúgy a közösségben hárman is vagyunk szlovákiai kötődésűek: Vadász Magda, a rásekol, felvidéki születésű, Magyaror-

szág gyaníthatóan legjobb szlovák és cseh tolmácsa, rajta kívül egy filantróp pozsonyi vállalkozó a családjával és jómagam képviseljük Szlovákiát. Én persze csak tiszteletbeli értelemben, amolyan potyautasként vagy kibicként.

Hogyan látja a zsidó közösségek jelenét és jövőjét Magyarországon és Szlovákiában? Milyen perspektívái lehetnek a kisvárosok közösségeinek?

A magyarországi helyzetet ismerem, a szlovákiai zsidóság jövőjével kapcsolatban, főképpen így általánosítva nem mernék nyilatkozni. A vallásos zsidó közösségek, s itt elsősorban a neológ közösségre gondolok, olyan nemzedékváltás előtt állnak, amely magában hordozza az elbukás, de a kommunizmus korszakának a szellemi tetszhalált intézményesítő poszttraumatikus örökségével való szakítás lehetőségét is. Hajlamos vagyok erős megújulási kényszert érzékelnem. Vissza kell térnünk ahhoz az utélagáshoz, mely 1947 táján ellehetetlenült. Nyilván más problémákkal küzd egy vidéki és megint csak más kihívásokkal egy pesti hitközség. Ugyanakkor közös mindkettejükben, hogy egyszerre kell növelniük a helyi autonómiát és az akár anyagi természetű személyes felelősségvállalást. Ez vidéken egyenesen létkérdés, hiszen a taglétszám drámai apadása e hitközségeket már-már pusztá létükben is veszélyezteti. A fővárosi kiléknek, egyéneknek, intézményeknek épp ezért nagyobb felelősséget kellene vállalniuk a vidéki közösségekért. Az ő megerősítésük lehetne éppenséggel olyan közösségi projekt is, ahol a neológia, a reform és a modern ortodoxia együtt is működhetnének. Ha nem így tesznek, közös örökségük javát herdálják el. ■

EGY ÉV IZRAELBEN

Dr. Paszternák András útinaplója

58. fejezet

Az a szép, az a szép, akinek a szeme kék...

(2012. január 23.)

Amikor a középiskolai nano-foglalkozásra igyekeztem csütörtök este, s elmellőztem az egyetemi kampusz kilátótornyát – amelyről még mindig nem sikerült kiderítenem, hogy egyáltalán látogatható-e – biztos voltam abban, a program után jön a jól megérdemelt pihenés. A visszahúzódás Ramat Gan-i kuckómba. Hajnali 1:26-kor, a 112. blogbejegyzés megszületésekor, még mindig 100%-osnak vettem, az előttem álló a két napot Tel-Avivban töltöm.

Tíz előtt pár perccel megszörrent a telefonom. A másodunokatestvérem hívott. “Ma fel kell téged vennem hazafelé menet!” – mondta oly határozottan, s nem volt ellenvetés. Maradt hát hét órára a takarításra, mosásra, bevásárlásra. Elméletileg ez rengeteg idő, persze csak akkor, ha izraeli zord télen akaródzna kikelnie az embernek a jó meleg ágyikóból.

A könnyebb végén ragadtam meg a rám váró feladatokat, a bevásárlással kezdtem. Egy apró 5 sékelest kerestem a kocsihoz indulás előtt vagy húsz percet. Volt minden más, 1-es, 2-es, 10-es, csak pont ötös nem. A pénteki zsúfoltságban elképzelhetetlennek tartottam, átverekedni magam a kasszához, hogy váltsanak nekem.

Igazából nem értem, miért nincsenek kosarakkal is felszerelve (öt darabnál többet még egyben sem látam) a szupermarketek. Indult hát a stratégiai játék, hogyan lehet úgy megvenni minden fontosat és elengedhetetlent, hogy elférjen az ember két kezében. A megoldás kulcsa, vegyünk bármit is, a lényeg, hogy lapos, téglatest alakú csomagolása legyen. Félúton már elég nehézkes az egyetlen szabad kézzel újabb termékeket az egyre magasodó, másik kézben tartott toronyra helyezni. Csupán az a tény vigasztalt, amúgy sem volt szabad kocsis a bolt előtt. A hatos ásványvíz már csak fizikai fájdalmat okozva lógott a két fennmaradó szabad ujjamon.

A kasszás néninek még sikerült rám tukmálni egy csomag akciós pisztáciát,

jön a Sabat, legyen neki egy jobb szombatja, gondoltam. Rövid vizit egyik kedvenc boltomban, a közeli könyvesnél ajándékot keresve. Házi-munka, s már úton is voltunk dél felé.

Igazi békebeli családi vacsora, keddussal úgy, ahogy az illik. Az est folyamán egyszer csak magyar szavak üttek meg a fülem nem várt irányból:

Az a szép, az a szép, akinek a szeme kék... – énekliz az öt éves unoka.

(2012. január 25.)

Órák óta ülök az atomi erőmikroszkóp (AFM) képernyője előtt, nyílik az ajtó, a laborvezető lép be egy úr kíséretében. Van nála egy maroknyi mezüze. Elmondja az áldást, s felhelyezi a január elején berendezett új pásztázó tűszondás mikroszkópi (SPM) szoba ajtófélfáján a pergamentet rejtő kis tokot. Nincs nagy felhajtás, csak mi hárman vagyunk tanúi a “tudomány-és vallástörténeti” eseménynek. Néhány pillanat, amikor a tradíció randevút ad a nanotechnológiának. Felémelő érzés a nagy találkozás szemtanújának lenni!

Pár perc múlva ismét visszatér a főnök, s mosollyal az arcán csak annyit mond: “András, most már tényleg csak sikeres lehet a kutatás!”

(2012. január 28.)

Túl vagyunk egy újabb szentföldi hétvégén. 48 órán, amikor az ember megpihen a munkával teli hétköznapok után. 48 óra, amit, ha nem utazással és vendégeskedéssel tölt a posztdoktor, többnyire marad a házimunka, takarítás, mosás és az alvás. Ja és azok a bizonyos gondolatok, percek, amikor leperregnek az eddig átélt élmények, jövőbeni tervek.

“A magánynak nincsenek GPS-koordinátái” egyike azon címeknek, amelyek még a nyár elején jutottak az eszembe. Szép lenne csak pozitív dolgokról blogot írni, de egy idő után kevésbé tűnne hitelesnek. S hogy mikor is jutott eszembe ez a bejegyzés-téma. Ha felteszem a kérdést, melyik az a napszak, amely a legnehezebb itt a távolban, a válasz egyértelműen az este lenne: amikor kilépsz az egyetemről, lassú, egyre nehezebb léptekkel elmész a buszig, vársz a megállóban,

megváltod a jegvedet, végigutazol a már jól ismert kilenc megálló, le szállsz, felsétálsz a Negba utca végére, átvágsz a zebrán, látod a zöldségesnél reggel óta érintetlenül heverő citrushalmokat, lebaktatsz a kutya és macska sz...os Hamelech Josefén, majd fel a 25 lépcsőn, a kék kulccsal kinyitod a bejárati ajtót, elszörnyedsz a vendég-ház előterébe bezsúfolt távol-keleti giccs áradattól és a megszokhatatlan illatú léghűtőtől, megérinted a mezüzét az ajtófélfádon, rátalálsz a megfelelő kulcsra, benyitasz, belépsz és magadra zárod az ajtót.

Ennyi, kiléptél Izraelből, s még a Ben Gurionra sem kellett kitaxiznod. Pár négyzetméternyi térben mozogsz, amely leszámítva a tv-adás héber nyelvét, bárhol lehetne, Pesten, Komáromban. Csak elfordítod a kulcsot odabentről, s ott vagy a nagy úrben. Egyedül, magányosan. S bár biztos jön majd egy-két skype hívás, s rád ír valaki az 1000 Facebook ismerős közül, a Nanopaprika 5300 nanobarátjából, a hűtőben mégis csak magadnak keresel valami vacsorafélélt.

Hát igen, olyan csak az amerikai mozikban van, hogy valaki egyszerre sikeres kutató, közösségszervező, ifjúsági-vezető, tudománynépszerűsítő, webmester, újságíró, blogger, s mellette még a magánélete is kiegyensúlyozott. Persze tudom, vacsi után neki kéne vágni Tel-Avivnak, társaságot, barátokat, barátnőt keresni. Mondta is múltkor az egyik operátor odabent, aki a posztdok-létről faggatott, hogy azt ne várjam, hogy valaki egyszer majd bekopogtat a Ramat Gan-i szobám ajtaján.

23:06, lassan ideje befejezni az elmélkedést, reggel vár a tudomány, meg amúgy is mit gondolsz kedves KisPaszti? Az Olvasóidnak talán nincs elég saját családi, munkahelyi, megélhetési, egészségügyi gondjuk, bajuk. Inkább írd csak a szép és érdekes dolgokról! Na jó, tov beseder! ■

Folytatjuk

Feuerstein Azriel:

KELJFELJANCSI

Epilógus 3. rész

Megérkeztünk a Pardesz Chanán lévő olétáborba, amely egy hatalmas volt angol katonatáborban kapott helyet. Nekünk sikerült egy barakkba benyomakodnunk, de sokan csak sátrakban kaptak helyet, ami az akkori esős télben nem volt nagy élvezet. A barakk egy téglafalú, pléh fedelű 30 méter hosszú, 8 méter széles standard katonai barakk volt, mind a két oldalán ágyakkal, minden ágyon szalmazsák, lepedő és két pokróc, az ágyak fél méterre egymástól, szintén nem pont mézeshetekre való hely. Ide voltunk ugyan beírva egy pár hónapig, de csak ritkán voltunk itt, mert megtudtuk, hogy Ezriel Altmann unokatestvérem felesége és lányai a tábor egy távoli sarkában vannak ideiglenesen, a Maánit kibbuc többi asszonyaival és gyerekeivel együtt, mivel az iraki hadsereg száz méterre volt a kibuctól. Még akkor éjjel Ezriel elvitt minket a nem messzi településre, ahol egy kis, a kibuc szélén lévő, fabarakkot kaptunk, és úgy látszik nem aludtunk rosszul, mert mikor felébredtünk egy golyóütött lyukat találtunk az ágyam felett, mesélték, hogy lövöldözés volt. Maánitban laktunk, dolgoztunk és csak időnként ruccantunk ki az olétáborba, hogy megérdeklődjük, mi van a lakáskiutalással (semmi nem volt) és hogy meglátogassuk a rokonainkat, akik bölcs előrelátással még időben alijáztak. A választék bő volt: Erzsike, Zoltán lánya, és férje Haim Gerstel Natanján, Ilus bátyja, Yehuda Licht és a felesége Miriam, aki a szigorúan vallásos Agúdat Jiszraél gimnáziumának voltak az igazgatója és tanítónője Raánánán, Simon és Chava Licht, Ilus másik bátyja akik hasonló funkciót töltöttek be a Sfeya gyermekfaluban és akiknek a fia és a lánya, Joszi és Jonki az Éin Gedi kibbuc alapítói között voltak, Krausz Izit és Hannát akik, A Saár Hagolán alapítói voltak, de Kfar Atára kellett hogy költözzenek, Klárit, Ilus testvérét, akiről sokat meséltem és a férjét, Artur Sedlákot Hederán, aki átélte a partizánokat és előtünk alijáztak, Anni nagybátyját, Berkovits Jenőt és családját Haifán, a lányát Beéri Gittát és a férjét Dezsőt, Zichron Yaákovban, akik szintén átérték a vészt, Haim és Yaffa Krauszt Kfar Masarykban akik a háborút Pesten, hamis papírokkal élték át, cionista tevékenységet folytatva, és a bátyját Smuél Krauszt és a feleségét, akik a harmincas években alijáztak és a Kfar Masaryk kibbuc alapítói közé tartoztak. Smuél a háborúban a jisuv küldetésében a Zsidó Brigádban szolgált. Akkoriban majdnem mindenki, de főleg minden új olé trempel utazott és leginkább teherautón vagy tenderen, mert nagyon kevés magánautó volt. Mi a rokonlátogatás rutinját tudományá fejlesztettük. Először is a régi kvis - az új még nem létezett - benjaminai útkezesztésére mentünk, útközben loptunk egy kis narancsot egy pardészban, majd megálltunk trempet várni az út mindkét oldalán, mivel mind a két irányban volt rokon, amikor is Anni abba az irányba állt, amelyet előnybe helyeztünk, avval, hogy akárkinek áll meg az autó, a másik is felugrik rá. Szomorúan kell jelentenem, hogy az autó ál-

talában Anni oldalán állt meg. Ennyit a zsidó szolidaritásról.

Leggyakoribban Smuélhoz és Pircához utaztunk Kfar Masarykba. Mind a ketten különleges emberek voltak, segítőkészek mindenkor és mindenben. Smuél ismert és széles összeköttetésű ember volt, meghallgatott minden problémát és minden olénak, ha valamije, problémája van elég. Mindig tudta, hogy mivel, kihez kell fordulni. Pircával öt perc után teljesen otthon éreztük magunkat. Az ő segítségük által a közelükben vettünk lakást, gyakori és szívesen látott vendégek lettünk és mindig megkönnyebülten és hálásan jöttünk ki tőlük. A lakás egy szoba-konyhas olélakás volt Kurdaniban, egyike azoknak, amelyek ezrével nőttek ki akkor a földből ezrével, de nem elég gyorsan. Az állam előtti jisuv, amely a felszabadító háborúban ötezer fiát vesztette el alig hatszáz ezer lelket tett ki. Ez a mélyen sebzett, kiéhezett, nincstelen jisuv alig két év alatt a számának kétszeresét kitevő aliját, több mint egymillió lelket fogadott be, minket, Európa menekültjeit, örömmel, bőkezűen és tárt karokkal, mint ahogy mi segítettünk azután befogadni, hosszabb időn át ugyan és kevesebb önfeláldozással, még négymilliót, és tettük ezt állandó az életünkért folyó harc közepette Ilyen még nem volt a történelemben. Ez az igazi értelme az életünknek itt, a többi csak buborék a hullámok taraján.

Miután lakásunk már volt, elkezdtem dolgozni alkalmi építkezési munkákban, betonöntésnél és vashajlításnál. Nem volt könnyű, de fiatalok voltunk, mindenki köröttünk hasonló helyzetben volt és a levegő tele volt derűs optimizmussal. Az én szerencsém - akkor, mint most - a feleségem, Anni volt. Van a nőknek egy különleges fajtája, akiknek a keze érintése lakásból otthont varázsol. Anni ezek közé a nők közé tartozik. A mi két ágyunk a bét olimi ágyak sorában másképpen nézett ki, függönyökkel és ágytakaróval, ugyanúgy a barakkunk Maánitban és az egyszobás lakás Kurdaniban. Az ablakokra függönyök kerültek, a két szochnutágyból sarokpamlag lett, a gyalulatlan láda polcokkal díszes könyvszekrényre változott, a szochnut asztal és a hokedlik takarót és párnákat kaptak, a tömegépítés szürke falai akarattuk ellenére befehérültek Anni szüntelen és fáradhatatlan macerálásába. Ahogy kinyitottad az ajtót, érezted, hogy megérkeztél...haza. Anni mindezt semmiből teremtette elő, anyagmaradékokból, ócska ruhákból, amelyeket soha sem volt szíve eldobni. Anni mindenben spórol és ezért húzom is eleget. Mindenben, kivéve a saját erejében, amely lekopogjam kimeríthetetlen. Semmi munka nem nehéz és nem túl sok, és ha valamibe belekezd, nem engedi meg magának, hogy kifáradjon, amíg be nincs fejezve, mégpedig pont úgy, ahogy ez nála meg van írva. Saját magára mindig, ha egyáltalán, csak utoljára gondol. Gondoskodó, szeretete az a kötelék, amely a családunkat összefonja. A legszebb, egész életre kiható ajándék, amelyet a gyerekek kaphatnak, a szülői és a szülők közötti szeretet. A mieink ezzel az ajándékkal léptek ki a világba. ■

Folytatjuk

Löwinger Mancsi szakácskönyvéből

Téli rapszódia a konyhában

A téli időjárás miatt több időt töltök otthon, főleg a konyhában, mint nyáron. Altyenkor csak a legszükségesebb dolgok miatt hagyom el a meleg lakást, akkor is nagyon bátor lépést teszel.

Az olvasók biztos azt gondolják, hogy én az északi vagy déli sarkon lakom, körülöttem jéglapok és pingvinnek úszkálnak. Valójában én egy Földközi-tengerparti városban élek, ahol a leghidegebb nappali hőmérséklet kb. Plusz 7-8 fok és az éjjeli ezen a sávon talán száz éven egyszer éri el a fagy-pontot. A hegyekben hidegebb van, ott néha havazás is előfordul, de szerencsémre nem ott lakok.

A téli itthoni tartózkodás idejét próbálom produktívan eltölteni. Fiókokat rendezek, többet olvasok és gyorsabban válaszolok e-mailekre. Miután minden fiók rendben van, a könyvek arra várnak, hogy visszavigyem őket a könyvtárba, itt van az ideje, hogy visszatérjek régi receptekhez. Egyik közeli barátnőm keleti és nyugati keverék. Egyik szülő ausztriai a másik Irakban született. A barátnőm és testvérei élveztek a Bécsi szeletet és az almás rétest együtt az iraki konyha ételeivel, mint például a számbuszákkal, amely

humusszal és fűszerekkel töltött tészta vagy a Kubé, ami különböző zöldségek húskeverékkel töltve vagy a csodálatos birsalma édességgel, amelyeket egzotikus fűszerekkel készítenek és aromás teával tálalnak. Az iraki konyha az indiai konyhától is átvett ételeket és fűszereket. Azt lehet mondani, hogy ez a keverék gazdagítja az iraki konyhát.

A családi keveredés Kibbutz Gálu-yotban is folytatódik. Ott tanultam a következő receptet. Nagyon ízlett, itthon kipróbáltam. Nagy sikere volt, de mivel mindig újdonságokat készítek, ez a recept pár hónap után a fiók alá került. Most megtaláltam, ismét elkészítettem. Itt az ideje, hogy Kedves Olvasóim is élvezzék ezt az iraki konyhából származó ételt. Egy kicsit hosszú, de megígérem, hogy mikor másodszer készítik, már gyorsabban fog menni.

Hozzávalók: 2 padlizsán, 2 fej hagyma, 3-4 kemény paradicsom karikára vágva, 1/2 kiló darált hús, 1 tojás, 1

kis hagyma reszelve. Petrezselyem apróra vágva, Kevés olaj, só, bors, 3 dl paradicsom püré, 1 pohár langyos víz, Kevés édesítő vagy cukor, édes és csípős paprika.

Elkészítése: A darált húst összekeverjük a tojással, petrezselyemmel, reszelt hagymával, olajjal, sóval megborssal. Ha híg, hozzáadunk kevés zsemlemorzst. Széles átmérőjű lábasban, kevés olajon enyhén barnára sütjük a padlizsánkarikákat, konyhapapírra szedjük. A hagyma karikákat is hasonlóan megpirítjuk.

A lábas aljára teszünk 1 kanál olaját, rá a paradicsom karikákat, arra a hagyma egy részét, majd a padlizsán felét. A hús keverékből kis golyókat készítenek és a zöldségekre rakjuk. A hússokra egy sor paradicsomot, hagymát és a maradék padlizsánt tesszük. Ezt mind meglocsoljuk a paradicsompüré, a víz az édesítő és a paprikák keverékével. Ajánlatos csípős paprikát a szokásosnál bővebben használni. Nagy lángon forrásig főzzük, majd mérsékelt lángon 45 percig.

Friss kenyérral és rizzsel tálaljuk. ■

Dr. Orna Mondschein

Könyvajánló

A Szentől szemben – Képek a szombathelyi zsidóság történetéből című album 40 – társadalom-, kultúr- és eseménytörténeti – fejezet köré csoportosítva, 1178 képen, 651 megszemélyesített emberi arcon és 1168 néven keresztül mutatja be a soá előtti 3200 fős szombathelyi zsidóság mindennapjait, az egyes személyek, családok, csoportok életét, a zsidó közösség anyagi, szellemi kultúráját, vallását, hagyományait, társadalmát, valamint pusztulását és a vészkorszak utáni újjáéledését. Ezáltal a modern Szombathely 19–20. századi történelmének egy ez idáig rejtve maradt világába nyújt érzékeny és izgalmas betekintést, egyúttal a helyi mikroközösség prizmáján keresztül látatja a Magyarországon és Közép-Európában élő vidéki zsidóság mindennapi történelmét.

Szerző: Kelbert Krisztina / Krisztina Kelbert

Cím: Szentől szemben – Képek a szombathelyi zsidóság történetéből / Eye to Eye With the History of Szombathely's Jewish Community

Nyelv: magyar és angol

Angol fordítás: Balogh Róbert

Vizuális koncepció, tipográfia: Kassai Ferenc

Kiadó: Yellow Design Kft.

Oldalszám: 656

Méret: 240 x 310 mm

Kötészet: keménytáblás, cérnafűzött

Kiadási év: 2016

ISBN 978-963-12-6538-5

A könyv megrendelhető: szentolszemben@yellow.hu ■

Vychádza nový slovník

Príbeh vzniku hebrejského slovníka sa začal už v roku 1997. Pred takmer 20 rokmi bola založená firma Lingea, s.r.o. s cieľom vytvárať a vydávať skutočne nové slovníky v elektronickej a knižnej podobe.

Veľkým neduhom slovníkov vydaných v 90. rokoch bolo to, že väčšinou len preberali, veľakrát aj bez hanby kopírovali staršie slovníky vydané v 70. a 80. rokoch. Na trhu chýbala nová slovná zásoba, štruktúra hesiel neodrážala posuny vo významoch slov, či ich výslovnosti. Ďalším veľkým nedostatkom bola absencia aktuálneho slovníka češtiny, z ktorého by bolo možné čerpať výber vhodných hesiel alebo členenie hesla na jednotlivé významy. Od začiatku bolo teda zrejmé, že ide o veľmi ambiciózne cieľ, ktorý nebude možné zrealizovať bez skutočného nadšenia a vytrvalosti všetkých zúčastnených. Navyše v tom čase bol už trh pomerne zaplnený vydavateľmi, ktorí sa zviezli na vlnu záujmu o cudzie jazyky v prvej polovici 90. rokov.

Prednostne sme začali vytvárať elektronické slovníky, kde bolo možné sa presadiť skôr morfológickým, fulltextovým a fonetickým vyhľadávaním, ozvučením hesiel a ďalšími funkciami, ktoré zvyšovali rýchlosť a komfort používania slovníkov. Všetky príjmy boli okamžite investované do vývoja väčších a väčších slovníkov. V roku 2006 sme konečne vstúpili aj na knižný trh. Do roku 2009 sme vydali veľké a úplne nové slovníky pre 5 hlavných svetových jazykov: angličtinu, nemčinu, francúzštinu, španielčinu a ruštinu. V roku 2011 vyšiel dokonca nový výkladový slovník súčasnej češtiny, pr-

vý svojho druhu po 35 rokoch. A v rovnakom čase prišli na rad aj ďalšie jazyky a ich vývoj.

Aké titulky ste vydali doteraz ohľadne hebrejského jazyka?

Prvým knižným titulom pre hebrejčinu bola konverzácia, ktorá vyšla v roku 2011, jej súčasťou bol aj menší obojstranný slovník v rozsahu cca 6 000 hesiel. Vtedy sme sa rozhodli, že pripravíme a raz vydáme aj samostatný slovník väčšieho rozsahu. Vlastný vývoj sa začal v roku 2012 a trval takmer 5 rokov - do novembra 2016. Bolo potrebné vyriešiť množstvo technických problémov spojených s písaním hebrejčiny sprava doľava, nebolo ľahké nájsť schopných a ochotných prekladateľov, ktorí by na tomto slovníku systematicky pracovali. Práca na slovníku si vyžaduje nielen potrebné znalosti, ale aj vysokú mieru nadšenia pre vec. Na vývoji sa podieľalo spolu 7 prekladateľov, 3 korektori a 2 programátori zabezpečujúci technickú stránku veci, teda údržbu databázy, programy na detekciu formálnych a obsahových chýb a predovšetkým generovanie výslednej knižnej podoby slovníka. Pretože doteraz nevyšiel žiadny hebrejsko-český slovník, bolo potrebné vymyslieť a zrealizovať sadzbu hebrejsko-českej strany slovníka. Po zvážení všetkých možností sme nakoniec zvolili prístup typický pre hebrejské knihy, teda sadzbu (z nášho pohľadu) odzadu, slov-

ník má aj dve titulné strany, jednu českú, druhú hebrejskú. Heslá na hebrejskej strane sú vysádzané od pravého okraja, ako prvý sa číta pravý stĺpec, celá sadzba je teda v porovnaní s našimi zvyklosťami prevrátená. České preklady sú naopak vysádzané od ľavého okraja zľava doprava. Výsledkom je skutočne prehľadná a zrozumiteľná sadzba.

Prosím, predstavte nám váš nový slovník!

Hoci v posledných rokoch vydávame slovníky pre celý rad jazykov, napr. nórčinu, švédčinu, holandsčinu, fínčinu, maďarčinu či japončinu, hebrejský slovník je jedinečný práve v tom, že doteraz u nás nikto nič podobné neurobil. Je to prvýkrát od vzniku štátu Izrael a vzniku modernej hebrejčiny, keď sa ľuďom dostáva do rúk takéto dielo. Teší nás záujem všetkých, ktorí si už v tejto chvíli slovník objednávajú a ďakujeme všetkým, ktorí nás na tej dlhej ceste povzbudzovali. Veríme, že slovník bude dobre slúžiť nielen študentom jazyka, ale aj všetkým záujemcom o kultúru a zložitú históriu židovského národa, pretože tu ležia aj korene našej civilizácie.

Komu ho odporúčate?

Slovník odporúčame študentom, samoukom a všetkým, ktorí sa s modernou hebrejčinou stretávajú.

Aké plány máte ohľadne hebrejčiny v budúcnosti?

Začínáme intenzívne pracovať na elektronickej verzii a dopĺňovaní hebrejského slovníka. ■

PT

Vážená redakcia časopisu Spravodajca!

Na základe dohovoru mojej dcéry a mamičky pána Roberta Haasa, hlavného redaktora spravodajstva, publicistiky a športu Slovenskej televízie, dostávam Váš časopis. Vami vydaný časopis je veľkolepý, vyrovnáva sa časopisu ROŠ CHODEŠ.

Tým chcem vyjadriť výnimočnosť Vašej práce. Cítim sa ako člen Vašej komunity, poskytujete nevšedné informácie. Mám 97 rokov, cítim sa v plnom zdraví, vďaka P.B. môžem pracovať. Robím preto, aby sa nezabudlo na kruté obdobie ŠOA. Bol som ženatý, mal som peknú manželku, rodenú Horovitovú z Banskej Štiavnice, prežila koncentrák, jej rodina bola vyvraždená v Terezíne. Zomrela 67-ročná. Prežila veľa utrpenia, o ktorom nechcela hovoriť.

Otec zomrel v Ravensbrücku, môj brat Imrich Santo, vynikajúci inžinier, bol ako 37-ročný partizán zastrelený,

je pochovaný medzi partizánmi v lese Sihla, okres Revúca. Jeho posledná práca bola výstavba trate Tisovec – Revúca. Zamestnal vynikajúcich pracovníkov, niektorí z nich odišli do Izraela. Ďalší brat Zoltán Santo bojoval až do oslobodenia, po skončení vojny bol dva roky v československej armáde. Preberal lieky a zdravotný materiál od UNRY. Moji bratia, vysoko inteligentní, zanechali za sebou spomienky a dokumentácie, ktoré si zasluhujú pozornosť, preto ich zasielam do JAD VAŠEMU. Mojou povinnosťou je napísať spomienky za ľudí, ktorí boli vyvraždení.

Mám krásnu rodinu, ďakujem P.B. že som ešte činný, jazdím na aute. Moje motto je: práca zušľachtuje! Nepýtaj uznanie a nečakaj poďakovanie, rob podľa svojho svedomia a povinnosti, ktoré ti príroda umožnila. V tej krutej dobe, keď vraždili ľudí, som mal asi anjela strážneho, ktorý mi dal silu, podporu a možnosť, aby som uskutočnil svoje ciele v odbore stavebníctva. ■

Dp.t. Juraj Szántó

Predstavujeme vám ŽNO Košice – rozhovor s JUDr. Pavlom Sitárom, predsedom obce

Narodil som sa v Košiciach. Môj otec si zmenil po holokauste meno. Narodil sa ako Schwarz. Už môj prastarý otec z otcovej strany bol status quo ante. Mamička pochádzala z ortodoxnej bratislavskej rodiny.

Zo štyroch starých rodičov som poznal iba starú mamu z otcovej strany, ktorá prežila u svojej sestry v Budapešti. Bol som jedináčik, vyrastal som však v spoločnej domácnosti s rodinou brata svojho otca, s ktorou sme bývali v jednom byte. Moja mamička chcela, aby som sa stal hudobníkom, ale ja som sa stal právnikom a dodnes pracujem ako advokát. Za predsedu ŽNO Košice ma zvolili v roku 2000. Predtým som bol viceprezidentom a potom prezidentom lóže B nai B rith Concordia v Košiciach. Dve volebné obdobia som pôsobil ako podpredseda ÚZ ŽNO.

Ako vyzerá v súčasnosti židovský život v Košiciach?

Židovský život v Košiciach je pestrý. Každý Šabat máme bohoslužby, i keď obec nemá rabína. V čase Vysokých sviatkov sú bohoslužby v našej synagóge na Puškinovej ulici. Pravidelne je organizovaný seder a chanuková slávnosť. Každú prvú nedeľu po Šavuot máme Haskaru, ktorú organizujeme ako naše vnútorné zhromaždenie bez prítomnosti verejnosti. Počas sviatkov Sukot máme v prevádzke stánok suku. Pravidelne organizujeme purimový ples. Máme slušne udržiavaný cintorín a pohreby prebiehajú riadne podľa predpisov v našej vlastnej starostlivosti. Staráme sa o preživších. Máme zamestnané dve geriatrické sestry, organizujeme rozvoz stravy pre imobilných preživších, stravu aj pre ostat-

ných členov obce varíme vo vlastnej prevádzke, ktorá je semi kosher. V rámci židovského života organizuje svoju činnosť už spomínaná lóža B nai Brith, skupina The Hidden Child a združenie Ester. Každú nedeľu je v prevádzke zariadenie pre deti, ktoré pravidelne navštevuje rabín Kapustin a pomáha pri jeho činnosti. Máme v prevádzke Kultúrne centrum Ludovíta Felda, umiestnené v bývalom šamešovom byte pri synagóge na Puškinovej ulici.

Ktoré sú najvýznamnejšie aktivity obce? Aké sú plány na budúce obdobie?

Najvýznamnejšou aktivitou obce je udržiavanie náboženských tradícií na teritóriu mesta Košice pre potreby židovskej komunity z Košíc a okolia, ako aj pre návštevníkov mesta Košice a všetky osoby praktizujúce judaizmus, ktoré sa dlhodobo zdržiavajú v našom meste. Pre potreby dobrého spolunažívania s obyvateľstvom mesta Košice sa javí ako najvýznamnejšia činnosť obce smerujúca k lepšiemu poznaniu židovstva ako takého nežidovskou populáciou. Skutočné poznanie je podľa nás najspoľahlivejšou prevenciou antisemitizmu a rasovej neznášanlivosti.

Ako vidíte budúcnosť židovskej komunity na Slovensku? Aké sú vaše vízie ohľadne menších miest?

Udržať to, čo sa udržiavať dá, to je budúcnosť židovskej komunity na

Slovensku. Netreba byť v tomto smere pesimistickí. Ani my sme vo veku našich detí nemali myslenie zodpovedajúce objektívnym potrebám židovskej komunity, v ktorej sme vyrastali. Prišiel však čas a rad aj na nás tak, ako príde čas pre naše deti. Samozrejme, aj my sa ešte chvíľu budeme musieť snažiť.

Pokiaľ ide o otázku, ktorá vychádza z pojmu menších miest, je tu treba vychádzať z rovnakých zásad ako vyššie uviedol. Záleží iba na tom, ako sa k riešeniu problematiky postavia samotní Židia. Ak mesto opustia všetci, tak zostáva iba spoliehať sa na ÚZ ŽNO. To isté bude platiť, ak v meste síce zostaneme, ale z objektívnych alebo subjektívnych dôvodov sa prestaneme ako Židia prejavovať. Preto treba udržiavať ÚZ ŽNO. Som presvedčený aj o tom, ak by sa náhodou niečo stalo, že by sa naše svetové organizácie neprestali o slovenské židovstvo zaujímať.

Aká je spolupráca ŽNO so susednými obcami na Slovensku a na druhej strane hranice v Maďarsku a na Ukrajine?

Žiaľ, musím konštatovať, že cezhraničná spolupráca nejestvuje. Nemáme žiadne kontakty so židovskými obcami na Ukrajine. Sporadicky dôjde k stretnutiam s našimi susedmi v Miskolci, ale je to iba na individuálnej platforme. Myslím si, že tento priestor židovského života má v sebe potenciál. V tomto smere je B nai B rith omnoho ďalej. ■

PT

(Pokračovanie zo strany 4.)

Vrcholovým orgánom je B'nai B'rith International, s ktorým udržujeme taktiež stály kontakt a patríme k uznávaným partnerom. Osobitne treba spomenúť stretnutia s najbližšími organizáciami v Košiciach, Prahe, Budapešti či vo Viedni. S nimi máme najintenzívnejší kontakt.

Nedávno sa uskutočnilo stretnutie B'nai B'rith organizácií z krajín V4 v Budapešti. Ako by ste hodnotili toto podujatie?

Myšlienka stretávať sa s najbližšími partnermi vznikla u nás v Bratislave vďaka bratovi Jurajovi Alnerovi. Pravidelne sa ho zúčastňujú sestry a bratia z Bratislavy, Košíc, Prahy a Budapešti, ktorí sme si teritoriálne, ako aj historicky veľmi blízki. Každý rok stretnutie pripravuje iná organizácia a nazývame ho stretnutie štyroch. Na stretnutia organizátori pozývajú aj hosti, jednak z B'nai B'rith International a B'nai B'rith Europe, ale aj z iných priateľských organizácií v zahraničí. Minulý rok sme sa stretli v Budapešti a ako vždy to bolo veľmi príjemné stretnutie. Obyčajne je program vyplnený pracovnými stretnutiami, ale významnou časťou programu sú kultúrne a spoločenské aktivity, aby sme sa vzájomne stretli a trochu „šmúzovali“. Tak to bolo aj naposledy v Budapešti. Naše sestry a bratia z Budapešti si dali veľkú námahu s prípravou. V pracovnej časti pripravili prednášky a diskusiu k téme boja proti antisemitizmu a v kultúrnej časti sme mali možnosť navštíviť maďarský parlament. Dostalo sa nám cti, že sme mohli zasadiť do lavíc parlamentu a boli sme prijatí jeho podpredsedom. I keď to bolo iba zdvorilostné stretnutie, je potrebné povedať, že naši maďarskí priatelia príležitosť využili na vyjadrenie nespokojnosti s politickou situáciou v Maďarsku, predovšetkým prejavmi antisemitizmu zo strany hnutia Jobbik.

Máte členov aj mimo hlavného mesta? Existujú na Slovensku iné B'nai B'rith organizácie?

Ako som už spomínal, okrem Bratislavy sa nachádza organizácia B'nai B'rith v Košiciach. Historicky sú to jediné dve mestá, v ktorých lóže B'nai B'rith existovali aj pred vojnou a na ktorých tradície svojou súčasnou prácou nadväzujeme. Pokiaľ ide o členstvo, mali sme snahu, aby členmi B'nai B'rith Tolerancia boli členovia aj z iných miest. Mali sme členov zo Zvolena, Banskej Bystrice či Nových Zámkov. Žiaľ, kvôli dochádzaniu na naše stretnutia sa svojho členstva vzdali. V súčasnosti máme člena z Dunajskej Stredy, ktorým je vám dobre známy, náš a určite i váš priateľ MUDr. Tibor Feldmár. Ale dochádza k nám aj MUDr. Peter Šťastný z Pezinka.

Ako vidíte súčasnosť židovskej komunity v SR? Aké sú Vaše vízie ohľadne menších miest?

No myslím si, že existujú aj ľahšie otázky. Vývoj po zamatovej revolúcii bol veľmi radostný, keď sme sa mohli začať nerušene stretávať v našich obciach. Rovnako bolo krásne, ako sa aktivizovala mládež a často bola motorom aktivít na obciach. Priznám sa, že v posledných rokoch mám pocit, ako keby o život v náboženskej obci bol menší záujem. Pesimisti o tom začali hovoriť už dávnejšie, napriek tomu som mal určitú víziu, že obchodné a iné aktivity privedú na Slovensko Izraelčanov, ktorí obohatia naše obce. Zatiaľ sa mi nezdá, že tí, ktorí sa tu usadili, by vyhľadávali náboženskú obec kvôli spoločenským či iným aktivitám. Určite prichádzajú na Vysoké sviatky do synagógy, ale to je podľa mňa zatiaľ všetko. Na druhej strane možno pozorovať odliv – hlavne mladých ľudí – z menších miest do väčších a z väčších do zahraničia. Napriek tomu sa veľmi teším, keď na Vysoké sviatky sa to v synagóge hemží malými deťmi, novou generáciou. To nebývalo, a to je naša nádej. Veľmi som sa tešil, že v našej obci fungovala detská škôlka, ktorá síce momentálne svoju činnosť prerušila, ale verím, že sa znova obnoví. A pre generáciu detí, ktoré prešli škôlkou, naďalej bežia vzdelávacie a kultúrne programy. To je naša budúcnosť, do ktorej musíme investovať. ■

PT

List čitateľky k výletu do Budapešti

Milý András!

Ďakujem Ti i ostatným organizátorom za to, že sme sa mohli zúčastniť na Židovskom kultúrnom festivale. Teší ma, že som sa mohla zúčastniť na Vašich podujatiach, bol to pre mňa vynikajúci zážitok. Osobitne Tebe ďakujem za náš rozhovor pred koncertom. Som rada, že si zodpovedal na všetky moje otázky.

Po koncerte sa už nenaskytla príležitosť, aby som sa s Vami rozlúčila, urobím to teda touto cestou. Uvážlivo a láskyplne ste riadili cestu autobusom a nezabúdali ste ani na tých, ktorí sa pohybujú ťažšie.

Čas strávený s Vami mi dal možnosť precítiť niečo dôležité z podstaty Vašej viery... ■

S láskou:

Veronika Farkas

B'nai B'rith v Bratislave – rozhovor s Petrom Wernerom

Narodil som sa v Bratislave tesne po februárových udalostiach roku 1948, ale už ako 12 – dňové dieťa som cestoval s mamou na východné Slovensko, kde som vyrastal. Najprv v Kormpachoch do 7 rokov a potom v Spišskej Novej Vsi až po maturitu na SVŠ, vtedy stredná škola - ako gymnázium.

Po maturite som sa rozhodol študovať na Chemicko-technologickú fakultu SVŠT. 60-te roky boli obdobím rozmachu chémie na Slovensku a môj učiteľ ma dokázal pozitívne ovplyvniť pre tento smer. Špecializoval som sa na polymérnu chémiu a tej som sa venoval aj po absolvovaní štúdia ďalej na Ústave polymérov SAV, kde som neskôr obhájil kandidátsku prácu a získal titul CSc. Ďalšie zamestnanie ma viedlo na Štátny drevársky výskumný ústav. Pracoval som v oblasti chemickej modifikácie dreva. V ŠDVÚ som pôsobil aj v čase zamatovej revolúcie '89, keď sa začali otvárať možnosti pracovať v zahraničných firmách. Vďaka skúsenostiam vo výskume a jazykovým znalostiam som uspel v konkurze do známej firmy IKEA, kde som pracoval ako vedúci testovacieho a výskumného laboratória. Ďalšie kroky ma viedli smerom k francúzskej firme Serge Ferrari. Zastupoval som túto firmu v oblasti východnej Európy, kde som zakladal obchodnú sieť pre predaj technických textílií – najprv na Slovensku a v Čechách, neskôr v Slovinsku, Chorvátsku či ďalších krajinách bývalej Juhoslávie. Svoju aktívnu profesijnú činnosť som ukončil v roku 2013, keď som odišiel do dôchodku ako priamy zamestnanec firmy. Teraz na dôchodku sa predovšetkým teším z mojich vnučiek. Som šťastný, že takéto milé povinnosti deda, možnosť pomôcť mojím synom, ma zastihli v plnej sile. Okrem toho sa venujem mapovaniu židovských cintorínov a snažím sa pomôcť pri aktivitách v prospech židovskej komunity. Jednou z nich je aj práca v B'nai B'rith. Členom som od založenia v roku 1991 a v roku 2014 som mal tú česť, že som bol zvolený za prezidenta.

Prosím, predstavte čitateľom B'nai B'rith v Bratislave.

B'nai B'rith Tolerancia v Bratislave má za sebou už viac ako 25-ročnú činnosť. Našou hlavnou úlohou je pomáhať židovskej komunite v Bratislave, ale aj inde na Slovensku a vo svete, predovšetkým v Izraeli. Táto činnosť sa odvíja od prvotného cieľa – charity - ktorý si dala za cieľ B'nai B'rith ešte v roku 1843, keď bola založená v USA prvá organizácia. Pokiaľ ide o humanitárnu činnosť, ako príklad by som mohol uviesť zbierku z nedávnej minulosti, keď sme sa pripojili k aktivitám nemeckých a anglických lóží a pomohli finančne našim židovským sestrám a bratom na Ukrajine. Ich dôchodky sú na úrovni 20 – 30 € a dlhodobo sú odkázaní na pomoc iných. Iným príkladom je zbierka v roku 2014. Iste si pamätáte na niekoľkomesačné bombardovanie Izraela z Gazy. Po operácii izraelskej armády sme uskutočnili zbierku, z ktorej bol opravovaný kryt pre školské deti v Sderote, v bezprostrednej blízkosti hraníc s Gazou. A úplne nedávno v novembri a decembri sme urobili zbierku v prospech obnovy lesov po sérii zničujúcich požiarov po celom Izraeli. To sú aktivity smerom von. Máme však aj jeden dlhodobý projekt v prospech bratislavskej komunity – platíme upra-

tovanie pre dvoch sociálne slabých a zdravotne odkázaných členov komunity. Inou oblasťou, v ktorej sa angažujeme, je kultúrna a vzdelávacia činnosť. Každoročne v prvú septembrovú nedeľu organizujeme Európsky deň židovskej kultúry. Tento deň sa pripomína už viac ako 20 rokov a cieľom podujatí v tento deň je zblížovanie kultúr, búrať hrádze medzi väčšinovou spoločnosťou a židovskou komunitou. Je to spôsob, ako priblížiť naše náboženstvo a kultúru širokej verejnosti, a tým pomáhame odstraňovať stále pretrvávajúce predsudky.

Obzvlášť významnou témou dnes, v čase narastajúcich prejavov radikalizmu až neonacizmu, je boj proti antisemitizmu a iným formám rasizmu. Snažíme sa na tieto prejavy upozorňovať a proti najvýraznejším protestovať. Je to veľmi ťažké rozhodovať sa, v ktorých prípadoch vystúpiť a kedy nie. V poslednej dobe sa radikalizuje nielen slovenská scéna ale vôbec, scéna celej Európy.

V neposlednom rade – na vlastné duševné obohatenie – organizujeme spoločné stretnutia, na ktoré pozývame osobnosti z verejného, politického a kultúrneho života. Tieto stretnutia sú prístupné nielen členom židovskej komunity, ale aj našim priateľom mimo komunity.

Aké medzinárodné kontakty má organizácia?

B'nai B'rith Tolerancia je členom celoeurópskej organizácie B'nai B'rith Europe, ktorej ústredie je v Bruseli. Udržujeme s ním kontakt kvôli koordinácii našich aktivít. Je to len malá kancelária, jediný platený orgán, pretože všetky ostatné aktivity sa konajú na dobrovoľnej báze. Pokiaľ to považujeme za potrebné, prostredníctvom B'nai B'rith Europe iniciujeme aktivity, o ktorých si myslíme, že majú široký európsky význam. Naopak, my dostávame impulzy od našich bratov a sestier z iných štátov Európy.

(Pokračovanie na strane 5.)

Spomínať a oslavovať – na februárovom zasadnutí Klubu Shalom

Ruch na čerstvo zrekonštruovanej chodbe Útulku ohlasoval, že sa začína séria Rtohtoročných podujatí Židovskej náboženskej obce v Komárne. Prvá časť programu sa konala v Mikromúzeu Ármina Schnitzera.

Po úvodných slovách **Tamása Pazsternáka** si pri príležitosti Pamätného dňa holokaustu mohli prítomní vypočuť dve prednášky. **Gergey Bődök**, poslucháč doktorandského štúdia na Univerzite Károlya Eszterházyho v Egeri, vo svojej – obrázkami bohato ilustrovanej – prednáške s názvom Maďarsko počas prvej svetovej vojny, hovoril o každodennom živote, problémoch a spoločenských konfliktoch tých čias. Vedúci katedry histórie na Selyeho univerzite v Komárne, bývalý riaditeľ Inštitútu Fórum **Attila Simon**, rozprával o situácii maďarského židovstva v období pred I. viedenskou arbitrážou a po nej. Obe prednášky zožali veľký úspech, účastníci podujatia získali množstvo nových poznatkov o Komárne i o ďalších oblastiach nášho regiónu.

„Ovocné“ chvíle v Útulku

Program nedeľného popoludnia pokračoval v sále Zoltána Wallensteina.

Na úvod predseda ŽNO pozdravil jubilujúce členky našej komunity, **Etelku Nagy**, ktorá oslávila 90. narodeniny, a sestry-dvojičky **Ágnes Szépvú Raabovú** a **Évu Adlerovú Raabovú**, ktoré tiež slávili okrúhle jubileum.

Pri stoloch s bohatou nádielkou ovocia odznela prednáška **Dóry Miklós** o

pôvode a tradíciách sviatku Tu BiŠvat, Nového roka stromov. Na záver oficiálneho programu sa konal workshop **Eszter Rubin**, autorky románov Bagel a Barches s názvom Ovocné kreácie k sviatku. Jej veselé ovocné figúrky zožali skutočne veľký úspech.

Vďaka patrí všetkým, ktorí pomohli pri zorganizovaní a uskutočnení podujatia. ■

PA

Zasadnutie vedenia v Tatranskej Lomnici

Zasadnutie vedenia Ústredného zväzu židovských náboženských obcí v Slovenskej republike sa konalo koncom januára v Tatranskej Lomnici. ŽNO v Komárne na zasadnutí zastupoval predseda Anton Pasternák. V rámci programu účastníci prerokovali správu o činnosti za rok 2016, roz-

počet na rok 2017 a rozhodli o finančnej podpore jednotlivých komunit. Vedenie sa venovalo aj otázkam v oblasti nehnuteľností. Zmena stanov sa ani tentoraz nekonala. ■

PA

MACHAR

V rámci nášho online vzdelávacieho programu nájdete na našej webovej stránke každú stredu nové videá. Zájemcovia sa môžu registrovať prostredníctvom linku: <http://kehreg.com/machar/>. Registrovaní užívatelia nájdu učebný materiál troch semestrov na nasledujúcom odkaze. Začiatkom januára sa objavili na sieti aj kvízové otázky tretieho semestra. ■

Zomrela Jelizaveta Milešová – teta Betka

Pred pätnástimi rokmi vyzožívala čitateľom Spravodajcu celý svoj život. Dozvedeli sme sa, ako sa dostala zo Zakarpatska do Komárna. Zdravie jej už dobre neslúžilo, prichádzala medzi nás len zriedka.

Pred niekoľkými rokmi ju nakoniec príbuzní umiestnili do židovského domu dôchodcov v Budapešti. Žiaľ, opäť nás je o jedného menej. Smutne sa s tetou Betkou lúčime. ■

Lúčime sa s hlavným kantrom Emilom Tóthom

V 75. roku svojho života skončil po dlhej chorobe Emil Tóth z Budapešti. Bol hlavným kantrom synagógy pre vzdelávanie rabínov, viackrát sme ho spolu so speváckym zborom Goldmark privítali v Komárne. Účinkoval aj v rámci Dňa martýtov a na pohreboch. Jeho príjemný hlas a priateľský záujem o našu komunitu si navždy zachováme v pamäti. Jeho spomienku zachováme! ■

Jubileá v januári

Okrúhle jubileum oslávili: **Etelka Nagyová Strasszerová, Éva Ádlerová Raabová, Ágnes Szépvová Raabová, MUDr. Judita Jarossová, Péter Scheiner** (Zürich), **Peter Boček** (Košice). Každému oslávencovi srdečne blažujeme. Mazl Tov! Bis 120! ■

Úspešné projekty

Mesto Komárno finančne podporí naše kultúrne podujatia a Ústredný zväz Židovských náboženských obcí v Slovenskej republike prispeje na rekonštrukciu Útulku, ako aj na komunitné a on-line programy. Ďakujeme! ■

Obnovili chodbu v Útulku

V januári sa v Útulku konali veľké zmeny. Na chodbe, ktorá bola už v zlom stave, vybudovali znížený strop, zrekonštruovali osvetlenie, poplašné zariadenie a kamerový systém. Navlhnuté steny opatřili špeciálnym náterom. Z chodieb zmizli visiace káble, a tak sme získali nové moderné priestory. Koordinátorom rekonštrukčných prác bol Zoltán Kollár.

Vo februári bude obnova Útulku pokračovať rekonštrukciou sály Zoltána Wallensteina. ■

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Krátke správy

☆ Spravodajcu, Klub Shalom a ŽNO v Komárne podporili: Alexander Wohlstein (Bratislava), Tamaša Zušková (Děčín), Zuzana Šajmovičová (Piešťany), Viera Perlová (Komárno), Mária Szokola (Vértessomló), Norbert Horn (Palárikovo) a anonymní darcovia. Ďakujeme!

☆ Knižnica Bélu Spitzera je bohatšia o nové zväzky. Srdečne očakávame každého čitateľa!

☆ Program verejných prác v našej komunite sa skončil. Od januára bude miestnosť Útulku upratovať profesionálna firma.

☆ Na jar a v lete nás navštíví viacero skupín. Aj naďalej srdečne očakávame každého návštevníka!

Správy o cintoríne

V dôsledku tuhých januárových mrazov sa zvalil náhrobný kameň a rozbil aj ďalší. Náprava dvoch poškodených náhrobkov prebieha.

Začiatkom februára vedenie komunity a správca cintorína spoločne prešli cintorínom a dohodli sa na najurgentnejších prácach: náprava nahnutých náhrobných kameňov, ich zabezpečenie, odstránenie zatekania v rituálnej miestnosti a oprava strechy.

Prosíme príbuzných, aby v záujme nerušenej prevádzky cintorína zaplatili poplatok čo najskôr. ■

„Ovocné“ chvíle v Útulku

Spomínať a oslavovať – na februárovom zasadnutí Klubu Shalom (strana 3.)

Purim a židovský humor

Klub Shalom pri Židovskej náboženskej obci v Komárne touto cestou srdečne pozýva každého záujemcu na stretnutie pri príležitosti sviatku Purim, ktoré sa uskutoční v **nedelu, 12. marca 2017 o 14.30 hodine** v Útulku.

Program:

- čítanie Megily s Dávidom Adrim,
- prednáška Richárda Pappa o židovskom humore pri príležitosti jedného z našich najveselších sviatkov,
- súťaž masiek a tombola – každý z našich hostí, ktorý príde v maske, dostane darček,
- purimové dobroty,
- detské programy.

Každého záujemcu srdečne očakávame! ■

Purim v Komárne (zdroj: Agnes Parnes Wilhelm)

Sederový večer

Židovská náboženská obec v Komárne aj v tomto roku zorganizuje svoj tradičný sederový večer, ktorý sa uskutoční v **pondelok 10. apríla 2017 (I. seder) o 18. hodine** v Útulku, pod vedením Mihálya Riszovanného. Cena kóšer večere 4 eurá. Prihlásiť sa môžete do 4. apríla 2017 na adrese kile@menhaz.sk alebo na telefónnom čísle 7731-224. ■

Zamyslenie redaktora

Pred pätnástimi rokmi dozrel čas na to, aby sa Spravodajka stal oficiálne registrovaným periodikom. Občasník prerástol do formy evidovanej tlačoviny. Čitateľ mohol v tom čase zaznamenať najvýraznejšiu zmenu v tom, že sme v súlade s právnymi predpismi museli začať číslovať jednotlivé vydania odznovu. Tak sa stalo, že držíme v rukách v poradí 248. číslo našich novín, avšak číslovanie podľa ročníkov tento fakt neodráža.

Rozbehneme teda ďalší ročník – podľa registrácie pätnásty. Nech stĺpce našich novín naplňujú veselé správy zo života našej komunity v užšom i širšom regióne, učme sa spolu našim odvekým tradíciám, pripomínajme si históriu, referujme o daniach dnešných dní a uvažujme spoločne o našej budúcnosti.

Začiatok každého nového ročníka je príležitosťou k hodnoteniu a zároveň znamená nový začiatok, ďalšie obrodenie. Od nášho vzniku v roku 1996 vás sústavne nabádame, aby ste sa zapojili do redigovania jediného dvojjazyčného židovského periodika na Slovensku. Vaše články, príspevky, fotografie a odkazy posielajte na adresu kile@menhaz.sk.

Dajme sa do toho, rozbehneme XV. registrovaný ročník! ■

PA

